

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет соціально-психологічних наук та управління

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ ім. М. П. Драгоманова

Рекомендовано

Вченою радою факультету

**Програма вступного фахового випробування (співбесіди)
з Соціальної роботи**

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства.

При вступі на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня

«Бакалавр»

на базі освітньо-кваліфікаційного рівня

«Молодший спеціаліст»

Київ – 2017

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Вступне фахове випробування з дисципліни «Соціальна робота» на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» буде проводитися у формі фахової співбесіди за програмними питаннями.

Абітурієнти на початку співбесіди обирають програмні питання і готуються до відповіді протягом 30 хвилин. Фахову співбесіду проводяться індивідуально з кожним абітурієнтом два члени предметної комісії, склад якої затверджений наказом Інституту. Термін проведення співбесіди 10-15 хвилин з кожним із абітурієнтів.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні.

В ході фахового випробування абітурієнти мають відповісти на запитання, які представляють теоретичну складову дисциплін, покладених в основу розробки програми вступного фахового випробування.

При висвітленні теоретичного питання абітурієнту необхідно продемонструвати ґрунтовні знання щодо сутності та соціального призначення професії соціального працівника, основних проблем різних категорій населення України, які потребують соціальної допомоги та захисту, системи закладів та установ, які займаються соціальною роботою з дітьми та молоддю, кризовими групами населення, людьми похилого віку, проблемними групами тощо, етичних принципів соціальної роботи, особливості соціалізації особистості в різних мікросоціумах. Абітурієнт має продемонструвати сформовані уміння аналізувати різні фактори впливу на надання різних видів соціальної допомоги згідно потреб різних груп клієнтів, диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціальної роботи, добирати адекватні форми та методи соціальної професійної допомоги.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>на питання практичного змісту</i>
100-123 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь	Обсяг розв'язаних задач < 50%. У абітурієнта відсутня просторова

		не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати.	уява, необхідна для розв'язування задачі.
124-149 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.	Обсяг розв'язаних задач у межах 50-75%. Абітурієнт погано володіє графічними засобами відтворення просторових властивостей предметів на площині
150-174 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.	Обсяг правильно розв'язаних задач >75%. Результат розв'язування задачі містить окремі неточності і незначні помилки.
175-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно розв'язаних задач =100%. Кожна розв'язана задача супроводжується ґрунтовним поясненням. Абітурієнт без помилок відтворює просторові властивості предметів на площині

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 100-123 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з мови (української, російської).

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

4.1. Соціальна робота як вид професійної діяльності.

Соціальна робота як суспільне явище. Сутність соціальної роботи. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Предмет соціальної роботи. Системний характер соціальної роботи.

4.2. Закономірності та принципи соціальної роботи.

Основні закономірності соціальної роботи: історизм, соціальна обумовленість, гуманізм, справедливість, диференційованість, наступність, неперервність, компетентність, комплексність, конфіденційність, солідарність, субсидіарність, об'єктивність, ефективність і наукова обґрунтованість, дотримання прав людини і громадянина у сфері соціальних послуг; рівні можливості в отриманні соціальних послуг; доступність соціального обслуговування; конфіденційність. Поняття про принципи соціальної роботи та їх різновиди: соціально-політичні, організаційні, соціально-психолого-педагогічні.

4.3. Професійно-статусна характеристика соціального працівника.

Професійна компетентність соціального працівника. Особливості діяльності соціальних працівників у сучасних умовах. Структура моделі соціального працівника. Функції соціального працівника. Професійні знання та уміння як складова успішної роботи з клієнтом. Вимоги з боку держави, як основного суб'єкта, та клієнтів до фахівців соціальної сфери.

Професійні та особистісні якості соціального працівника. Професійні обов'язки соціального працівника. Складові професіограми фахівця соціальної сфери. Етичні складові професійної діяльності. Державний галузевий стандарт спеціальності «Соціальна робота». Міжнародний стандарт підготовки фахівців соціальної сфери. Особливості підготовки соціальних працівників в Україні та за кордоном.

4.4. Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи

Об'єкти соціальної роботи. Особливості статусу клієнта соціальної роботи. Орієнтація на потреби і ресурси клієнтів. Відносини між клієнтами і соціальними працівниками. Характеристика суб'єктів соціальної роботи. Соціальний працівник – суб'єкт професійної соціальної роботи.

4.5. Зародження системи державного соціального забезпечення та приватної благодійності в Західній Європі в XIX ст.

Перехід до спеціалізації соціальних установ та працівників, що в них зайняті. Усвідомлення важливості надання допомоги та здійснення контролю без ізоляції особи. Визнання необхідності соціального забезпечення.

4.6. Становлення системи державної соціальної політики на Україні у XIX ст..

Неефективність централізованої організації соціальної допомоги. Переорієнтація на місцеві установи у справі піклування про осіб, що потребують допомоги. Зростання ролі благодійних товариств у наданні соціальної допомоги в другій половині XIX століття.

4.7. Започаткування соціальної роботи як професійного виду діяльності (поч. XX ст.)

Передумови зародження професії соціального працівника. Різні шляхи становлення професії в Європі та Америці. Виникнення перших соціальних шкіл.

4.8. Становлення наукових основ соціальної роботи

Професіоналізація соціальної роботи. Наглядачі на підприємствах та надомні візитери. Вплив праці М.Річмонд „Соціальний діагноз” на вироблення першої методики в роботі соціального працівника.

4.9. Стан соціальної роботи в період другої світової війни та повоєнний період (1940-1955 рр.)

Діяльність соціальних працівників підчас війни зростання кількості соціальних працівників у цей період та загальне визнання їх статусу. Масовий прихід соціальних працівників у приватний сектор. Розгляд соціальної роботи в медико-соціальному ракурсі.

4.10. Використання нових методик у роботі соціальних працівників у 1955-1965 рр.

Переорієнтація в роботі соціальних працівників під впливом теорій З.Фрейда та К.Роджерса. популяризація методики „case-work”. Зростання важливості соціально-психологічного аспекту в соціальній роботі.

4.11. Критичний підхід до існуючих методик. Усвідомлення важливості соціальної роботи в общинах (1965-1974 рр.)

Критика методики „case-work”. Започаткування роботи соціальних працівників на вулицях, у кварталах, в комунах. Введення в навчальні плани та програми методики соціальної роботи в групах та общинах. Поява перших проектів, їх значення та роль.

4.12. Розвиток вітчизняної системи соціального забезпечення у XXI столітті.

Вплив нового міжнаціонального поділу ринку праці на суспільство в цілому та соціальний статус окремого громадянина. Зростання кількості існуючих соціально вразливих верств населення та поява нових клієнтів у соціальних працівників. Критика соціологами роботи соціальних працівників. Інтегрований підхід до кожної проблеми.

Державна система матеріального забезпечення й обслуговування громадян СРСР. Соціальний захист від безробіття. Право громадян на матеріальне забезпечення в старості, у випадку хвороби, повної чи часткової втрати працездатності і т.ін. Зміни парадигми соціального захисту при переході до ринкових відносин. Система соціального захисту громадян у сучасній Україні.

4.13. Сутність соціальної політики, її складові та інструменти.

Предмет соціальної політики. Визначення, мета, завдання, моделі соціальної політики за різними критеріями визначення. Формування соціальних потреб та соціальних відносин в системі «людина-держава». Суб'єкти, об'єкти, принципи та механізми реалізації соціальної політики. Інструменти та складові соціальної політики. Соціальне партнерство та його роль у вирішенні соціальних проблем.

4.14. Взаємозв'язок і взаємовплив соціальної роботи і соціальної політики.

Соціальна робота як практичний механізм реалізації соціальної політики. Соціальні нормативи як відправна точка формування соціальної політики. Державні соціальні стандарти – основа нормативно правового забезпечення соціальної політики. Характеристика основних чинних законодавчих та нормативних актів, що регулюють соціальну сферу в Україні. Соціальна безпека і соціальна робота.

4.15 Організація системи соціальної політики.

Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту. Органи законодавчої та виконавчої влади держави як передумова формування засад, напрямів розвитку і реалізації завдань соціальної політики. Органи місцевої влади та органи місцевого самоврядування у процесі реалізації програм соціальної політики. Недержавні інституції соціальної політики. Інформаційне та методичне забезпечення соціальної політики.

4.16. Соціальна сфера як підсистема соціальної політики та її роль у вирішенні соціальних проблем.

Групи інститутів, що реалізують функції й відносини соціальної сфери. Галузі соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура і мистецтво, соціальний захист населення) та їх структура. Напрямки діяльності галузей соціальної сфери. Сучасний стан і проблеми розвитку соціальної сфери в Україні.

4.17. Соціальна політика відносно різних категорій населення

Соціальна молодіжна політика. Соціальна політика як фактор регулювання сімейно-шлюбних відносин. Соціальна політика України відносно людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

Факультет соціально-психологічних наук та управління

Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»

Галузь знань: 1301 Соціальне забезпечення

Напрямок підготовки 6.130102 Соціальна робота

На базі ОКР: «Молодший спеціаліст»

**Вступне фахове
випробування**

Екзаменаційний білет №

- 1. Характеристика основних напрямів соціальної допомоги к.ХІХ-поч.ХХ ст.*
- 2. Розкрити особливості соціального захисту людей похилого віку в Україні.*
- 3. Розкрити передумови зародження професії соціального працівника на початку ХХ ст. у країнах Західної Європи.*

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № _____ від «_____» березня 2016р.

Голова предметної комісії _____ / _____ /

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

7.1. Основна література

1. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія - К.: УДЦССМ, 2001. - 344 с.
2. Антология социальной работы. В 5 т. Т.1. История социальной помощи в России / Сост. М.В.Фирсов. - М.: Сварог - НВФ СПТ, 1994. - 288 с.
3. Динамика ценностей в социальной работе / Под ред. С.Шардлоу. - Амстердам - Киев, 1996. - 206 с.
4. Карпенко О.Г., Романова Н.Ф. Теорія та практика соціальної роботи: навчальний посібник. – К.:Видавничий Дім «Слово», 2015. – 408 с.
5. Карпенко О.Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота». Навчально-методичний посібник. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 248 с.
6. Карпенко О.Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника: навчальний посібник. - К.:Видавничий Дім «Слово», 2014. – 192 с.
7. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методологічні засади. - К.: МАУП, 2001. - 126 с.
8. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності) - Ужгород: ВАТ „Патент”. - 1997.
9. Практична соціальна робота / За ред. П.Картер. - Амстердам - К., 1996. - 184 с.
10. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за кордоном. Навчальний посібник. - Ужгород: УДУ, 2000. - 134 с.

7.2. Додаткова література

1. Єрмаков І.Г. Педагогіка життєтворчості // Школа життєтворчості особистості / За ред. І.Г.Єрмакова. - К.: ІСДО, 1995. - С.3-11.
2. Збірник міжнародних правових документів, законодавчих актів і нормативних документів України з питань соціально-правового захисту дітей. - К., 1998.
3. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. - К.: ДЦССМ, 2000. –
4. Соціальна робота/За ред. В.Андрущенко. кн.2 – К.: ДЦССМ. 2002. –
5. Социальная работа: теория и практика. Учебное пособие/Под ред. проф. Е.Холостовой, А.Сорвина. – М.: ИНФРА, 2002
6. Сластионин В.А. Социальный педагог и социальный работник: личность и профессия//Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный аспект. – В 2. М.: Тула, 1993. – Т.2. С.265 – 275.
7. Капська А.Й. Соціальна робота: технологічний аспект. – К.: ДЦССМ, 2004. – 364с.
8. Бочарова В.Г. Теория социальной работы. – М.: Владос, 1994. – 221с.

9. Карпенко О.Г. Соціальна робота як вид професійної діяльності // Соціальна робота: технологічний аспект. Навчальний посібник. – К.: ДЦССМ, 2004. – С.14-17.

10. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола; Заг.ред.А.Й.Капської.-К.,2002.

11. Методика и технологии работы социального педагога: Учеб.пособие для студ. высш. учебн. заведений/ Б.Н.Алмазов, М.А.Беляева, Н.Н.Бессонова и др.;Под ред. М.А.Галагузовой, Л.В.Мардахаэва.- М.:Издательский центр « Академия»,2002.

12. Технологии социальной работы:Учебник /Под общей ред. Е. И. Холостовой. - М.; ИНФРА, 2001.

13. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. А. Й. Капської -К.: 2000.

14. Технология социальной работы: Учеб.пособие для студ. высш. учебн. заведений/ Под ред И.Г.Зайнишева.-М.: Гуманит.изд.ценр ВЛАДОС,2002.

15. Фурдей С. Г. Понятие социальной технологии // Социальная работа /Под общей ред. проф. В. И. Курбатова. Ростов на Дону “Феникс”, 1999.

16. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола; Заг.ред.А.Й.Капської.-К.,2002.- 164 с.

17. Лекции по технологи социальной работы. В 3-х частях/ Под ред. Холостовой Е.И. Часть 1. М.: Социально-технологический институт, 1998.

18. Технологии социальной работы: Учебник /Под общей ред. Е.И.Холостовой.-М.;ИНФРА, 2001- 400 с.

19. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф.Капської А.Й.-К.: 2000.-372 с.